

[Hanns Reintoft.]

medvirke til at fremme kapitalistiske svinefabrikker og store godssamlinger på bekostning af familielandbrugene.

Så længe landmændene fortsat ønsker at drive selvstændige landbrug, så længe skal de også have samfundets støtte dertil, men det betyder selvfølgelig ikke, at vi vil udelukke stordriften fra landbruget — det er tit en meget hensigtsmæssig form, måske fremtidens form. Tværtimod bør vi sideløbende med støtten til de kapitalmæssigt svageste landmænd også yde støtte og opmuntring til at drive landbrug i fællesskab, men på andelsbasis. Det er ikke nok at yde støtte til indkøbs- og salgforeninger, støtten til andelsforeninger må også omfatte muligheder for støtte til andelsforeninger i producentledet.

Det er helt urimeligt, at tilskud til investeringer i landbrugets produktionsbygninger kun skal kunne ydes til enkeltpersoner. De landmænd, der ønsker at bygge andelsstalde eller oprette fælles landbrug, burde have større tilskud end de landmænd, der bygger private stalde.

Som sagt er jeg utilfreds med, at der skal ydes tilskud helt op til 400.000 kr. svarende til 60 køer plus opdræt, fordi der ikke er taget menneskelige hensyn med ved forslaget. Jeg synes, det er ufatteligt, at regeringen vil opmuntre unge landmænd til at bygge så store stalde, når vi ved, at de kun kan klare arbejdspresset nogle ganske få år. Det maksimale beløb burde kun have været halvt så stort, men til gengæld burde der ydes fuldt tilskud til en investeringsudgift på 1,5 mill. kr. til andelsstalde, hvor 3 landmænd i fællesskab vil drive landbrug.

Hvis landbrugsministeren agter at yde tilskud til stordrift, må man tage springet fuldt ud og ikke springe over, hvor gærdet er lavest. Det gør man ved at støtte byggeri af stalde, som én mand faktisk ikke kan passe ved fuld kapacitetsudnyttelse, og som er for små til at give to mand fuld beskæftigelse.

Det skal også kritiseres, at Landbrugets Samråd for Forskning og Forsøg ikke har fået til opgave eller selv taget initiativ til at undersøge stordriftsfordelene i landbruget. Uden videnskabens og samfundets støtte er det meget dristigt for landmændene i fællesskab at investere kapital og arbejdskraft i

økonomiske brugsstørrelser, hvis optimale enhed faktisk ikke kendes. Den bygningsvejledning, som landmændene kan få fra forsøgsstationen Ørridslevgård og andre steder her i landet, er under al kritik. Sandsynligvis har denne forsøgsstation alt for få penge til at bygge stalde for, men var det så ikke en idé at bevilge nogle penge til undersøgelse af den ideelle staldstørrelse eller formidle forsøgsresultater — jeg kunne f. eks. henvise til noget så ukendt som DDR og de baltiske sovjetrepublikker — før vi planløst og umotiveret bevilger støtte til en så stor staldstørrelse, at det for gennemsnitslandmanden på 51 år vil være umuligt at klare arbejdspresset? Vi står jo også samtidig og vil til at pensionere disse alt for tidligt nedslidte landmænd, fordi man set fra et socialt synspunkt udmærket ved, at de ikke klarer arbejdspresset; det er der overhovedet ikke taget hensyn til i landbrugsministerens lovforslag, og man må dog kunne forlange en vis koordination i de tanker, der fremsættes fra regeringens side.

Under debatten om landbrugslovene i december efterlyste jeg initiativer til støtte for det mindre landbrugs staldbyggeri og foreslog, at støtten blev kædet sammen med en byggelov, der kunne sikre hensigtsmæssig brug af byggematerialer og tidssvarende konstruktioner. Jeg må stadig efterlyse en sådan byggelov, og samtidig må jeg kritisere landbokommissionen for, at den ikke har behandlet spørgsmålet om en byggelov for landbrugsbygninger.

I øvrigt synes vi, det er en hån mod landbrugdommen, at der ikke stilles uddannelseskrav som vilkår for at opnå tilskud til bygningsinvesteringer. Gang på gang opfordrer man de unge til at tage på landbrugs-skole og uddanne sig bedst muligt, og bankerne reklamerer med, at de tager hensyn til låneansøgerens kvalifikationer. Men når vi så kommer til praksis, viser det sig, at lånene stadig væk slet ikke udmåles efter kvalifikationer, men efter egenkapitalens størrelse og kautionsisternes kapital som eneste kriterium. De unge landmænd, der tager en mellemteknikeruddannelse eller en speciel landbrugsuddannelse, har meget små muligheder for at blive selvstændige landmænd. Det er og bliver katastrofalt, at de bedst kvalificerede landmænd tvinges til at blive lønmodtagere eller regulære landarbej-